

ÚLOHA A POUŽITÍ OPERAČNÍCH ZÁTARASŮ V OBRANNÉ OPERACI

Hlavním druhem bojové činnosti na počátku možné války budou obranné operace, které musí zabezpečit spolehlivou obranu operačně významných prostorů, politickosprávních a ekonomických center naší republiky při plném respektování vojenskogeografických podmínek.

Ke splnění cílů obranné operace musí přispět i ženijní zabezpečení. Jedním z jeho rozhodujících úkolů je zřízení systému ženijních zátarasů, který se v průběhu operace neustále doplňuje s důrazem na směry činnosti hlavních úderných uskupení protivníka.

Je tvořen zátaras, které se podle účelu, významu a místa zřízení dělí na taktické a operační.

Operační zátaras (OZ) se zřizují podle rozhodnutí velitele frontu (armády) na nejdůležitějších směrech předpokládaného protivníkovy útoku v celé hloubce obrany frontu (armády).

Mají za cíl ztížit manévry vojsk protivníka v operační hloubce obrany frontu (armády), zabránit protivníku zmocnit se důležitých center (objektů) a usměrnit činnost jeho vojsk do prostorů, kde je lze snadno zničit.

Zahrnují uzly zátarasů, komunikační směry připravené k ničení, pásma zátarasů, zatarasené prostory, operační objekty a prostory připravené k ničení, zátaras k přikrytí měst a průmyslových oblastí celostátního významu, zatopené prostory, zátaras proti vzdušným výsádkám a výbušné zátaras zřízené pohyblivými odřady zatarasovacími armády a frontu, prostředky pro minování na dálku.

Zřizují je ženijní svazky (útvary) frontového a armádního kompletu ženijního vojska, letecké (vrtulníkové) letky (roje) a dělostřelecké (raketometné) oddíly (baterie), ženijní prapory (svazky) teritoria a hlavního velitele na válčišti.

Problematika operačních zátarasů nabývá v současnosti na významu v přípravě velitelů a štábů. Protože není dosud v našich řádech rozpracována, chci se ve svém článku zaměřit na nejdůležitější otázky z hlediska potřeb vševojskových štábů.

Plánování operačních zátarasů se uskutečňuje v souladu se zámyslem obranné operace, v návaznosti na terén, manévry vojsky, systém paleb a údery letectva.

Návrh na použití operačních zátarasů v obranné operaci zpracovává náčelník ženijního vojska frontu (armády) v součinnosti s náčelníkem operační správy (oddělení) frontu (armády), velitelem raketového vojska a dělostřelectva frontu (armády) a velitelem letectva frontu (armády). Závěry předkládá veliteli frontu (armády) ve svých návrzích i informacích náčelník ženijního vojska frontu (armády). Použití operačních zátarasů je rozpracováno v **Plánu ženijního zabezpečení frontu (armády) v obranné operaci, v Plánu palebného ničení frontu (armády) a v Plánu obranné operace frontu (armády).**

V rozhodnutí velitele frontu (armády) jsou stanoveny směry a prostory zatarasování, včetně hustot zatarasení, druhy a místo operačních zátarasů, pořadí a doby jejich zřízení, způsoby součinnosti s ostatními prostředky ničení a obrana vševojskovými svazky (útvary). Na jeho základě štáb frontu (armády) rozpracovává úkoly k použití ženijních svazků (útvárů), letectva, dělostřelectva, vševojskových jednotek a doporučuje je vojskům.

Již v míru bude nezbytné napláňovat zřízení operačních zátarasů, rekognoskovat místa (prostory) k jejich zřízení, vyhotovit potřebné propočty a kalkulace, připravit ženijní bojovou dokumentaci, vyčlenit potřebné síly, dopravní techniku a ženijní prostředky.

Metodika zřizování operačních zátarasů bude především ovlivněna bojovou a mobilizační pohotovostí ženijních brigád. Velitelství okruhů a armád musí mít vyhotoveny možné varianty jejich uvádění do bojové pohotovosti, včetně opatření k maskování a dezinformaci protivníka.

Při zřizování operačních zátarasů mají rozhodující úlohu dva funkcionáři, tj. **velitel operačního zátarasu (VOZ)** a **jeho zástupce pro destrukční činnost (ZVDEČ)**.

Velitel operačního zátarasu odpovídá za zřízení operačního zátarasu, jeho střežení, obranu a včasnou aktivaci i ničení jednotlivých objektů, jakmile dostane rozkaz vydaný oprávněným velitelem (frontu, armády). Bývá to zpravidla velitel vševojskové jednotky odpovídající za střežení a obranu operačního zátarasu, výjimečně důstojník štábu frontu (armády) s příslušnou pravomocí k vydání rozkazu k ničení.

Zástupce velitele pro destrukční činnost odpovídá za řízení a vykonání ženijních prací při zřízení, udržování a aktivaci operačního zátarasu a ničení jednotlivých objektů. Je tím zpravidla velitel (zástupce velitele) útvaru (jednotky) určený ke zřízení operačního zátarasu. Podléhají mu velitelé destrukčních odřadů (skupin) a roznětových zatarasovacích hlídek.

Důležitou otázkou, které by měla být věnována pozornost, je **organizace součinnosti** mezi jednotlivými druhy vojsk při zřizování, střežení a obraně operačního zátarasu. Organizuje ji vševojskový velitel (VOZ) nebo příslušník štábu frontu (armády).

Je třeba řešit: ochranu vojsk při zřizování OZ, rozmístění, pořadí a doby zřizování, způsoby označení a signály k převedení do plné bojové pohotovosti; nezbytná je i obrana a střežení zátarasu, jeho příkrytí palbou dělostřelectva a údery letectva, propuštění našich vojsk operačním zátarasem, vojsk vyváděných k protiúderu, vedení boje o operační zátaras, způsob aktivace jednotlivých zátarasů, činnost a odchod roznětových a zatarasovacích hlídek včetně součinnosti s vojsky působícími před a na bocích OZ.

Ke střežení a obraně operačního zátarasu určuje velitel vševojskový útvar (jednotku), což musí být zapracováno v bojové dokumentaci štábu frontu (armády).

Nachází-li se operační zátaras v obranném pásmu armády (divize), je nezbytné, aby velitel armády (divize) byl seznámen se strukturou operačního zátarasu, se systémem propouštění vojsk tímto OZ i organizací jeho střežení a obrany.

Udržování operačních zátarasů zabezpečují ženisté z destrukčních skupin (odřadů), které je zřizovaly.

OZ se zpravidla zřizují ve druhém stupni bojové pohotovosti. Jejich **převedení do plné bojové pohotovosti** je uskutečňováno na příkaz velitele oprávněného vydat rozkaz k ničení. Návrh předkládá veliteli frontu (armády) náčelník operační správy (oddělení) v součinnosti s NŽV na základě vývoje bojové situace na daném operačním směru. Předání signálu veliteli operačního zátarasu zabezpečí operační správa (oddělení).

Vydat rozkaz k aktivaci operačního zátarasu podle významu může velitel armády, frontu a u některých operačních zátarasů strategického významu velitel válečnické. Vzhledem ke složitosti situace při vedení obranné operace by mohlo dojít k opožděnému vydání rozkazu nebo k jeho neproniknutí. Proto mohou odpovědní velitelé (na válečnické, frontu, armády) propůjčit pravomoc k vydání rozkazu k ničení objektu veliteli o jeden stupeň nižšímu nebo zmocnit funkcionáře ze svého štábu. Propůjčení pravomoci více než o jeden stupeň je nepřipustné.

Způsob předání rozkazu k ničení může být zabezpečen rádiovou stanicí, telefonem nebo kurýrem s písemným rozkazem.

Vzhledem k významu operačních zátarasů se jeví jako optimální řešení vyslat včas ze svého štábu odpovědného funkcionáře (s potřebnými spojovacími prostředky), vybaveného odpovídající pravomocí vydat rozkaz k ničení podle vývoje bojové situace. Před odesláním seznámí velitel zmocněného důstojníka podrobně s průběhem bojové činnosti a se svým zámyslem, určí čas nebo stav, kdy má být ničení uskutečněno.

Po příchodu k VOZ se prokáže plnou mocí, seznámí velitele operačního zátarasu a zá-

stupce velitele pro destrukční činnost se směrnicí k ničení (aktivaci OZ), zůstává u něho a určí přesný okamžik aktivace.

Zmocněný důstojník (velitel operačního zátarasu) udržuje nepřetržité spojení s velitelem, který vedl boj před a na bocích operačního zátarasu. Pokud se před operačním zátarasem žádná vojska nenacházejí, vysílá ve směru postupu protivníka průzkumné hlídky k získání zpráv, na jejichž základě a informací od nadřízeného přijímá rozhodnutí k aktivaci operačního zátarasu.

Obranu operačního zátarasu a odchod vojsk vedou určené jednotky po čarách tak, že se vzájemně překračují přecházením z jednoho postavení na druhé. Počet čar a doba trvání obrany na každé z nich závisí na charakteru terénu, množství sil a prostředků, době potřebné k odražení protivníka. Každá jednotka při odchodu na další čaru by měla mít určené odchodové cesty a hesla, kterými se prokazují při průchodu prostory, jež jsou obsazeny dalšími jednotkami.

Jak velitel zadního voje, tak i velitel jednotky, která bránila obrannou čaru a odchází, vysílá k veliteli jednotky následující obranné čary svého zástupce, který zabezpečí rychlý průchod jednotky ženijními zátarasy.

Odchod jednotek bývá zpravidla kryt palbou dělostřelectva.

Velitelé zadních vojů spolu se zástupcem pro destrukční činnost, veliteli destrukčních skupin, roznětových a zatarasovacích hlídek zodpovídají za to, že po průchodu zadního voje budou zátarasy uvedeny do plné bojové pohotovosti a objekty zničeny.

Všechny tyto otázky by, podle mého názoru, bylo vhodné včas rozebrat při organizaci součinnosti, zapracovat do bojové dokumentace a měli by být s nimi seznámeni velitelé vševojskových jednotek, zadních vojů, destrukčních odřadů (skupin), roznětových a zatarasovacích hlídek.